

Asia: VN/2401/2026

## Ehdotus kansallisiksi mediakasvatuslinjauksiksi

### 1. Johdanto

#### **Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:**

Kansalliset mediakasvatuslinjaukset luovat suuntaviivoja media- ja tekoälylukutaidon sekä digitaitojen toteuttamiseksi Suomessa. Linjauksia on arvioitu vuonna 2025, ja uusi päivitys on tehty tämän arvion pohjalta.

Linjausten uudelleentarkasteluun ovat sysänneet mediateknologioiden ja median käyttötapojen muutokset, dis- ja misinformaation lisääntyminen, informaatiovaikuttaminen, yhteiskunnallisen luottamuksen eriytyminen ja kansalaisten eriarvoistuminen.

Julkisen palvelun mediayrityksenä Yle näkee läheltä nämä ilmiöt ja niiden vaikutukset yhteiskuntaan ja suomalaisiin. Julkisen palvelun mediayhtiönä Yle kokee tärkeäksi olla mukana mediakasvatuskeskustelussa ja kiittää mahdollisuudesta osallistua niin mediakasvatuslinjausten arviointiin kuin pyynnöstä lausua päivitettyä linjausluonnosta.

### 2. Mediakasvatuksen nykytila

#### **Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:**

-

### 3. Visio

#### **Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:**

Totuudenmukaisen tiedon ääreen pääsy ja kyky tunnistaa virheellisiä sisältöjä ovat jokaisen suomalaisten perusoikeus.

Hyvä medialukutaito mahdollistaa täysipainoisen ja yhdenvertaisen osallistumisen sosiaaliseen, kulttuuriseen ja demokraattiseen yhteiskuntaan. Se lisää kansalaisten ymmärrystä ja luottamusta mediaa kohtaan.

Hyvä medialukutaito on myös monimutkaisessa, digitalisoituvassa maailmassa yksilöä voimaannuttava taito. Se lisää kansalaisten luottamusta omaan toimijuuteensa yhteiskunnan täysipainoisena ja kyvykkäänä jäsenenä.

Yle arvostaakin, että päivitetty mediakasvatuslinjaus tunnistaa ja pyrkii inklusiivisesti ja laajasti huomioimaan erilaisia oppimistapoja, identiteettejä, kieliryhmiä, kulttuuritaustoja ja ihmisiä ympäri Suomen.

## 4. Tavoitteet

### **Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:**

-

## 5. Toimenpiteet

### **Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:**

Huomion kiinnittäminen lapsiin ja nuoriin on tärkeää.

Yhteiskunnallinen polarisaatio sekä dis- ja mis-informaatio elävät etenkin some-alustoilla, jotka ovat nuorten pääasiallisia uutislähteitä. Pohjoismaisen medialukutaitotutkimuksen (2026) mukaan noin kolmannes nuorista aikuisista myös kokee uutisten seuraamisen ja omaksumisen vaikeaksi. Nuoret ovat tulevaisuuden yhteiskunnan rakentajia ja päättäjiä, he ovat tulevaisuuden Suomi. Nuorten medialukutaidon edistäminen ja tukeminen on yhteinen kansallinen etu.

Suomi on kuitenkin myös ikääntyvä kansakunta. Lähes 24 % väestöstä on yli 65-vuotiaita, ja määrä kasvaa, myös aivan vanhimman väestöosan.

Digi- ja väestötietoviraston (2025) mukaan 65–99 -vuotiaista suomalaisista lähestulkoon kaikilla on älylaite käytössään. Kuitenkin 65–74-vuotiaista vain kolmasosa pärjää internetin ja digitaalisten laitteiden kanssa itsenäisesti. 75 - 99-vuotiaista lähes 90% tarvitsee digipalveluiden ja -laitteiden kanssa apua.

Myös Ylen arjessa nähdään ja kuullaan läheisesti senioreiden media- ja tekoälylukutaitoon, digitaaliseen asiointikykyyn ja -valmiuteen sekä yhteiskunnallisen osattomuuden kokemuksiin liittyviä huolia.

Yle kokeekin arvokkaana, että päivitettyissä mediakasvatuslinjauksissa elinikäisen oppimisen tematiikka nousee esiin ja myös senioreiden mediakasvatukseen liittyvät tarpeet otetaan huomioon.

## 6. Toimeenpano ja seuranta

### **Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:**

Kansalaisten kriittinen media- ja tekoälylukutaito sekä hyvät digitaidot ovat yhteiskunnallinen huoltovarmuuskysymys.

EBU:n tuoreen tekoälytutkimuksen (2025) mukaan lähes puolet tekoälyavustajien tuottamista hakutiivistelmistä on virheellisiä tai puutteellisia. Vaikka virheet ovat tekoälyn tuottamia, yleisö pitää usein myös alkuperäistä lähdettä kuten uutisorganisaatioita vastuussa virheistä ja siis epäluotettavina.

Kotimainen, vastuullinen media on keskeinen osa kansallista tiedonvälitystä ja huoltovarmuutta. Käynnissä olevat yhteiskunnalliset, mediateknologiset ja geopoliittiset muutokset korostavat luotettavan median merkitystä yhteiskunnalle.

On tärkeää, että tekoälyavusteisuus ei heikennä kansalaisten luottamusta tutkittuun tietoon ja luotettavaan uutisisältöihin. Kun kansalaiset tuntevat ymmärtävänsä yhteiskunnassa käytävää keskustelua, voivansa osallistua ja vaikuttaa siihen, joukkoon kuulumisen tunne vahvistuu. Se ylläpitää kansallista resilienssiä.

Yle tuottaa mediakasvatusta tukevia sisältöjä niin opetuksen avuksi kuin elinikäisen oppimisenkin tarpeisiin. Esimerkiksi kouluissa tehtävän mediakasvatuksen tueksi tarjotaan Ylen sisältöihin liittyviä pedagogisia tehtäviä. Aikuisille puolestaan tarjotaan digitaalisen osaamisen ja toimijuuden vahvistamiseen suunnattuja kokonaisuuksia, tietoiskuja sekä digihyvintointia tukevia sisältöjä. Yle pitää informaatiovaikuttamisen ja luotettavan tiedonvälityksen teemaa esillä myös tekemällä aiheesta journalistisia sisältöjä.

Tästä keskeisestä medialukutaitotoimijan roolistaan käsin Yle kannattaakin vahvasti nyt päivitetyn linjauksen henkeä, jossa medialukutaitoa kehitetään kansallisella tasolla ja yhdessä. Vastuu ja velvollisuus kansalaisten taitojen kehittämiseksi, totuudenmukaisuuden edistämiseksi ja virheellisen tiedon tunnistamiseksi on kaikkien toimijoiden, myös tekoälyteknologioiden, yhteinen.

Mediakenttä ja yhteiskunta muuttuvat jatkuvasti. Mediakasvatuksen eteen tehdyn työn tulee tuottaa tulosta ja kansalaisten taitojen kehittyä ja muuttua tarpeiden mukaan.

Ylessä on havaittu myös pohjoismaisessa medialukutaitotutkimuksessa esiin nostettu ilmiö, että medialukutaitoja edistävät sisällöt ja toimenpiteet tulee tarjoilla mieluummin useanlaisissa, kiinnostavissa ja eri kohderyhmille relevanteissa muodoissa kuin arjesta irrallisena kasvatussisältönä, jotta aihe tavoittaa kohderyhmänsä.

Yle kokeekin tärkeänä, että eri toimijat voivat toteuttaa mediakasvatuksellista tehtäväänsä omien vahvuksiensa, käytettävissä olevien keinovalikoimiensa ja asiakasymmärryksensä mukaisilla parhailla mahdollisilla tavoilla.

Päivitetyissä medialukutaitolinjauksissa on mainittu myös suunnitelmia päivitettyjen linjausten toimenpiteiden seuraamiseksi kuten myöhemmin määriteltävä tavoitteenasettelu ja mittarit sekä säännöllinen raportointi.

Jotta mediakasvatukseen kohdennetut resurssit pysyvät varsinaisessa mediakasvatustyössä, siis kansalaisten tietojen ja taitojen parantamisessa, eivätkä siirry työn seurantaan, velvoite- ja raportointisuunnitelmat sekä -toimenpiteet tulisi pitää kevyinä.

## 7. Liitteet

### **Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:**

-

## 8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

### **Yleiset kommentit kokonaisuudesta:**

Yle tukee päivitettyjä kansallisia medialukutaitolinjauksia ja pyrkii omalta osaltaan toimimaan niiden edistämiseksi.

## 9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

### Muita mahdollisia terveisiä:

-

Pöntys Minna  
Yleisradio Oy - Saavutettavuuden ja julkisen palvelun asiantuntija